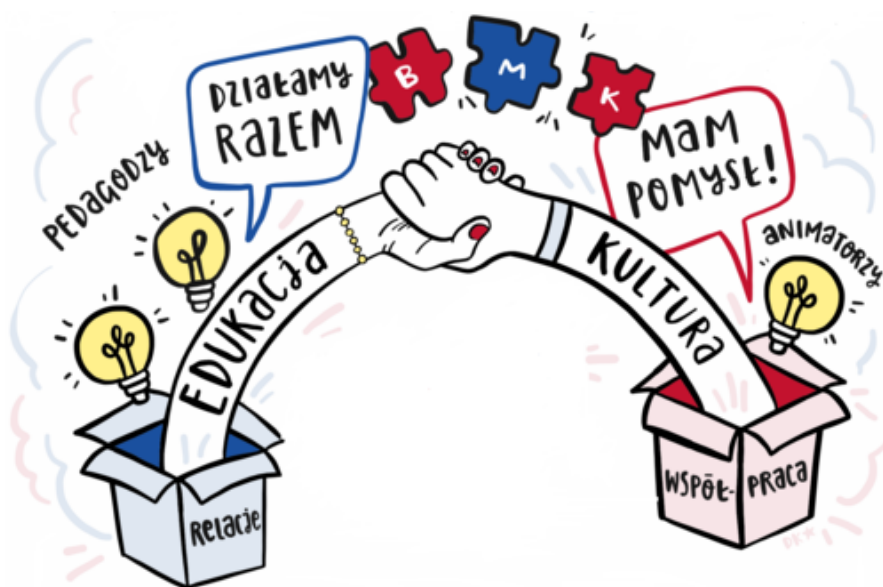

EWALUACJA PROJEKTU “PODLASKI POMOST KULTURY 2019”

Opracowanie: Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych SocLab

Białystok, listopad 2019

Spis treści

Rozdział 1. Cele i przedmiot ewaluacji.....	3
Rozdział 2. Obszary badawcze, pytania badawcze i metody badawcze.	4
Rozdział 3. Przebieg działań projektowych.....	9
Rozdział 4. Część analityczna.	18
Rozdział 5. Najważniejsze wnioski i rekomendacje.	34
Aneks – narzędzia ewaluacyjne	37

Rozdział 1. Cele i przedmiot ewaluacji

W programie Bardzo Młoda Kultura w 2019 roku za cele ewaluacji przyjęto:

- określenie trafności oferty szkoleniowo-warsztatowej oraz oferty działań sieciująco-integracyjnych do potrzeb potencjalnych odbiorców instytucji wdrażającej Program (Operatora)
- identyfikacja kompetencji bezpośrednich odbiorców projektów regrantingowych (przede wszystkim: dzieci i młodzieży), jakie są wspierane za pomocą wybranych do wsparcia projektów m.in. kreatywności, innowacyjnego działania, współpracy, zaufania, kompetencji medialnych oraz komunikacyjnych.

Kryteria ewaluacji to trafność, adekwatność i skuteczność.

TRAFNOŚĆ - rozumiana jako stopień, w jakim oferta szkoleniowo-warsztatowa oraz oferta działań sieciująco-integracyjnych odpowiada na potrzeby odbiorców i tworzy sieci lokalne

ADEKWATNOŚĆ - rozumiana jako dostosowanie oferty projektów wybranych w regrantingu do zaproponowanych w Regulaminie BMK 2019-2021 kompetencji bezpośrednich odbiorców projektów (przede wszystkim: dzieci i młodzieży)

SKUTECZNOŚĆ - stopień, w jakim wzmacniane są kompetencje kluczowe bezpośrednich odbiorców (przede wszystkim: dzieci i młodzieży) w ramach projektów wybranych w regrantingu

Przedmiotem ewaluacji były działania podejmowane w ramach Programu przez Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury (WOAK) czyli regionalnego Operatora Programu w 2019 roku. Działania te dotyczą zarówno działań polegających na budowaniu sieci stałej współpracy pomiędzy instytucjami kultury i placówkami edukacyjno-oświatowymi województwa podlaskiego, podwyższaniu poziomu wiedzy i kompetencji kadry, jak i zbudowanie dobrej oferty edukacji kulturowej dostępnej dla młodzieży i dzieci z woj. podlaskiego.

Rozdział 2. Obszary badawcze, pytania badawcze i metody badawcze.

Działania ewaluacyjne oparto o wyniki badań realizowanych przez ewaluatorkę z Fundacji SocLab. Techniki, które zostały użyte to: ankieta CAWI, ankieta dla uczestników działań w dwóch formach: „wydzieranki” czyli kuponu ewaluacyjnego oraz sesji plakatowej „Pociągu do wiedzy” tj. rysunkowej ewaluacji dla młodszych dzieci, wywiady telefoniczne z grantobiorcami i uczestnikami szkoleń (TDI), analiza wniosków projektowych. Do ewaluacji działań szkoleniowo-warsztatowych i sieciujących oraz konkursu regrantingowego, w szczególności badań odbiorców bezpośrednich, przede wszystkim dzieci i młodzieży wykorzystano metody opracowane przez zespół Ośrodka Ewaluacji.

Niniejszy raport przedstawia podsumowanie przeprowadzonych badań. Zawiera także wnioski i rekomendacje, określając tym samym kierunki i sugestie co do realizacji podobnych działań w przyszłości.

Poniższa tabela zawiera informacje na temat postawionych pytań badawczych oraz metod wykorzystanych w procesie ewaluacji.

Tabela 1.

Obszar beneficjentów oferty szkoleniowo-warsztatowej i sieciująco-integracyjnej	
PYTANIA BADAWCZE	TECHNIKI BADAWCZE
<ol style="list-style-type: none">1. Jaka była oferta Operatora w zakresie szkoleń (tematy, forma szkoleń)? Jaką nową wiedzę i kompetencje zyskali odbiorcy działań szkoleniowo-warsztatowych i sieciująco-integracyjnych?2. W jakim stopniu oferta szkoleniowo-warsztatowa odpowiada na potrzeby beneficjentów?3. W jakim zakresie nabyta wiedza i kompetencje są możliwe do	<ul style="list-style-type: none">• Ankiety CAWI dla beneficjentów oferty szkoleniowo-edukacyjnej i sieciująco-integracyjnej. Ankietę wysłano drogą elektroniczną do wszystkich uczestników• Wywiady TDI z beneficjentami oferty szkoleniowo-edukacyjnej i sieciująco-integracyjnej.

<p>wykorzystania w lokalnych społecznościach przez beneficjentów?</p> <p>4. Jak beneficjenci rozumieją bycie członkiem sieci regionalnej BMK? Czy jest to zgodne z wizją tworzenia i rozwoju sieci Operatora, którą opisał w diagnozie 2019?</p> <p>5. Czy beneficjenci czują się członkami sieci regionalnej BMK? Jak członkowsko w sieci opisują różni członkowie sieci (edukatorzy/animatorzy/nauczyciele)? Jakie typy zaangażowania w sieć im odpowiadają?</p> <p>6. Jak beneficjenci korzystają z oferty BMK w regionie w ramach przygotowanych rozwiązań szkoleniowo-warsztatowych i sieciująco-integracyjnych (kilkuzjazdowe cykle szkoleniowe, zjazdy weekendowe, pojedyncze warsztaty i szkolenia, konsultacje i doradztwo indywidualne itp.)? Jakie mają oczekiwania i potrzeby związane z przyjętym przez Operatora modelem działań, jakie rozwiązania uważają za najbardziej korzystne w kontekście swoich potrzeb szkoleniowych, możliwości czasowych, kosztów uczestnictwa, itp.?</p> <p>7. W jaki sposób odbywa się sieciowanie regionalne w BMK, na czym polega? Które typy działań służą w największym stopniu</p>	
---	--

<p>sieciowaniu w regionie?</p> <p>8. Jakie podmioty znajdują się w sieci regionalnej BMK? Jakich podmiotów brakuje w sieci regionalnej BMK?</p>	
<p>Obszar bezpośrednich odbiorców projektów regrantingowych (przede wszystkim: dzieci i młodzieży)</p>	
<p>1. Czy oprócz dzieci i młodzieży były inne grupy bezpośrednich odbiorców projektów? Jakie to były grupy? Jaki był udział dzieci i/lub młodzieży wśród wszystkich bezpośrednich odbiorców projektów?</p> <p>2. Jakie były typy działań kierowane do dzieci? Jakie były typy działań kierowane do młodzieży? Jakie były typy działań kierowane do innych grup uczestników? Które typy działań bezpośredni odbiorcy projektów ocenili najwyżej i z jakiego powodu? Które były poruszające lub ważne dla nich?</p> <p>3. Do których kompetencji opisanych w programie BMK odnosiły się dofinansowane projekty? Czy dofinansowywane projekty odnosiły się do innych kompetencji, jakich? W jakim stopniu zaproponowane działania w projektach miały szansę wzmocnić dane kompetencje?</p> <p>4. Czy bezpośredni odbiorcy projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ankieta wydzieranka + sesja plakatowa = pakiet dla wszystkich. • Wywiady TDI z realizatorami projektów. • Analiza wniosków projektowych.

<p>zauważają u siebie zmiany w zakresie kompetencji? Jeśli tak – jakie zmiany i w jakim stopniu? Jeśli nie, dlaczego? Czy zauważają inne zmiany, jeśli tak, to jakie?</p> <p>5. Jakie są szanse utrwalania efektów danego projektu w społecznościach, w których funkcjonują bezpośredni odbiorcy projektów?</p> <p>6. Które dofinansowane w 2019 roku projekty w największym stopniu wpisują się w cele BMK z Regulaminu BMK 2019-2021?</p>	
---	--

Metody badawcze

1. Ankiety CAWI dla beneficjentów oferty szkoleniowo-edukacyjnej i sieciująco-integracyjnej.

Ankiety wysłano drogą elektroniczną do wszystkich 210 uczestników szkoleń (webankieta.pl). Można było ją uzupełniać w okresie od 11 do 31 października 2019 r. W tym czasie uzyskano odpowiedzi od 77 respondentów. Zdecydowana większość z nich (75%) była z sektora kultury, ponad 10% z pozarządowego i niemal 8% to respondenci związani z oświatą. Połowa odpowiadających na ankietę po raz pierwszy uczestniczyła w programie Bardzo Młoda Kultura i większość z nich (87%) nie złożyła wniosku w konkursie regrantingowym. Zdecydowana większość z respondentów na co dzień zajmuje się edukacją kulturową lub animacją kultury (niemal 80%).

2. Wywiady TDI z beneficjentami oferty szkoleniowo-edukacyjnej i sieciująco-integracyjnej.

Zgodnie z wytycznymi NCK badanie telefoniczne objęło 10 osób, w tym 8 kobiet i 2 mężczyzn. Podstawą doboru próby były następujące założenia:

- osoby reprezentujące różne podmioty zajmujące się kulturą – instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne
- osoby różnej płci
- osoby zamieszkujące różne części regionu
- osoby, które uczestniczyły w różnych szkoleniach

Badania przeprowadzono w dniach 18-24 października 2019 r.

3. Wywiady TDI z realizatorami projektów.

Zgodnie z wytycznymi NCK badanie telefoniczne miało objąć połowę realizatorów projektów, co w przypadku „Podlaskiego Pomostu Kultury” wyniosło 8 osób. W próbie znalazło się 6 kobiet i 2 mężczyzn.

Podstawą doboru próby stanowiły następujące założenia:

- osoby reprezentujące różne podmioty zajmujące się kulturą – instytucje kultury, organizacje pozarządowe
- osoby różnej płci
- osoby zamieszkujące różne części regionu

Badania przeprowadzono w dniach 14-18 października 2019 r.

4. Ankieta wydzieranka oraz sesja plakatu przeprowadzona przez realizatorów projektów.

Ankieta w założeniu była adresowana do dzieci i młodzieży powyżej 12 roku życia, będących bezpośrednimi uczestnikami działań projektowych, ale mogli ją wypełnić również osoby dorosłe uczestniczące w projektach. Łącznie wypełniło ją 151 osób z 8 realizowanych projektów. Najliczniejszą grupą były dzieci w wieku 12-15 lat (40%). Znaczącą grupą wypełniającą ankietę były osoby powyżej 61 r. ż. (13%). Analizując całościowo przekrój respondentów należy podkreślić, że zaledwie 54% to dzieci i młodzież do 19 roku życia. Wynika to w głównej mierze ze specyfiki działań międzypokoleniowych oraz z udziału w projektach rodziców i dziadków. Ankieta była przeprowadzona w okresie od 30 września do 31 października 2019 r.

Sesje plakatowe były przeprowadzone przez koordynatorów projektów po zakończeniu działań projektowych w okresie między 30 września a 31 października 2019 r.

Łącznie przeprowadziło je 13 koordynatorów (na 15 projektów ogółem).

Rozdział 3. Przebieg działań projektowych.

Działania projektowe były realizowane na kilku poziomach:

- 1) **Szkolenia dla uczestników** – zorganizowano łącznie 14 jednodniowych warsztatów. Wzięło w nich udział 210 osób. Warsztaty trwały przez dwa miesiące 2019 roku (wrzesień – październik). Głównym celem szkoleń był wzrost wiedzy i nabycie nowych umiejętności w pracy edukacyjno-kulturowej oraz intensyfikacja współpracy międzysektorowej. W 2019 roku cykl warsztatów był skierowany do osób zajmujących się edukacją kulturową, prowadzących działania kulturalne, nauczycieli wszystkich poziomów kształcenia, pracowników instytucji kultury, pracowników organizacji pozarządowych, firm prywatnych i innych animatorów kultury i edukatorów, działających w sferze kultury i edukacji na terenie województwa podlaskiego.

Tabela 2 Szkolenia w ramach BMK w województwie podlaskim 2019 rok

Tytuł warsztatu, data, osoba prowadząca	Tematyka
<i>Nieinwazyjna ewaluacja projektów</i> 23.09.2019 Agnieszka Maszkowska	Warsztat przedstawił narzędzia i techniki ewaluacji, które przynoszą dużą ilość informacji na temat efektów zrealizowanych działań, a nie stanowią zbyt dużego obciążenia dla prowadzących i uczestników.
<i>Kwiaty polskie z foamiranu – słonecznik</i> 24.09.2019 Lina Shvets	W trakcie warsztatu uczestnicy poznali metody pracy z pianką foamiran. Technika ta może stać się alternatywą dla używanych sztucznych kwiatów. Wykonane kwiaty w tej technice mogą stać się ozdobą kapliczek, obrazów, palm wielkanocnych czy wieńców dożynkowych.

<p><i>Kwiaty polskie z foamiranu – mak</i> 24.09.2019 Lina Shvets</p>	<p>j.w.</p>
<p><i>Jutro zaczyna się wczoraj</i> 2.10.2019 Ryszard Michalski</p>	<p>W czasie warsztatu podjęto się wyzwań dotyczących niematerialnego dziedzictwa w przekazie międzypokoleniowym. Główne pytania w czasie warsztatu to: jak rozpoznawać zasoby lokalnego dziedzictwa kulturowego? Jak animować dialog i współpracę pomiędzy różnymi pokoleniami? Jak odnawiać społeczną funkcję dziedzictwa przeszłości?</p>
<p><i>Jak wyjść poza kolekcję. Praca z dawnymi przedmiotami, starymi fotografiami?</i> 10.10.2019 Kaja Kojder, Michał Demski</p>	<p>Warsztat był poświęcony metodom pracy z przedmiotami i fotografiami, próbom „oddania im głosu”, wydobycia ich historii, pokazania, jak je czytać, jak zadawać im pytania, jak pracować z nimi tak, aby nie stanowiły tylko niemej ekspozycji. Warsztat wyposaży uczestniczki i uczestników w praktyczne pomysły na pracę z mieszkańcami i z zebranymi przedmiotami, starymi fotografiami.</p>
<p><i>Brainstorming, jako technika wydobywania kreatywnych pomysłów.</i> 11.10.2019 Maciej Sawicki, Marcin Nawrocki</p>	<p>Warsztat zawierający elementy popularnej i skutecznej metody kreatywnego rozwiązania problemów design thinking. Jego celem było zwiększenie jakości generowanych pomysłów, rozwiązywania problemów w bieżącej realizacji projektu, planowanie kolejnych etapów projektu i innych działań w przyszłości, umiejętność kreatywnego myślenia oraz współpracy.</p>
<p><i>Empatia – jak się jej nauczyć i wykorzystać do dostosowania swojej działalności do potrzeb odbiorców?</i> 12.10.2019</p>	<p>Celem warsztatu było zrozumienie potrzeb grupy docelowej, projektowanie wydarzeń kulturalnych uwzględniając potrzeby uczestników, zarządzanie pracą zespołu projektowego oraz współpraca.</p>

Maciej Sawicki, Marcin Nawrocki	
<p><i>Czy lokalność jest ciekawa?</i> <i>Wersja I</i> 14.10.2019 Janusz Byszewski</p>	<p>Warsztat poświęcony pracy z historią lokalną, pamięcią, wspomnieniami i marzeniami (przyszłością), w którym wykorzystane zostały różne „języki” i strategie sztuki współczesnej. Uczestnicy poznali różne metody pracy z lokalną społecznością.</p>
<p><i>Narzędzia cyfrowe do tworzenia multimediiów i promocji kultury</i> 14.10.2019 Sylwia Żółkiewska</p>	<p>Warsztat przeznaczony dla animatorów, edukatorów, pracowników instytucji kultury, którzy chcieliby przekonać się, jak bezpłatne aplikacje mobilne i webowe mogą ułatwić i przyspieszyć tworzenie multimediiów: memów, gifów, interaktywnych map i prezentacji, zdjęć VR/ 360 ° animacji poklatkowych oraz filmów. Uczestnicy poznali proste, intuicyjne i powszechnie dostępne narzędzia, które przydadzą się w animacji i promocji kultury, a także pomogą ożywić cyfrowe archiwa i udostępnić je w nowej interaktywnej i multimedialnej formie, w trakcie twórczych zajęć z dziećmi, młodzieżą, dorosłymi, seniorami. Podczas warsztatu uczestnicy mieli okazję przetestować wybrane narzędzia i zapoznać się z konkretnymi przykładami ich zastosowania.</p>
<p><i>Czy lokalność jest ciekawa?</i> <i>Wersja II</i> 15.10.2019 Janusz Byszewski</p>	<p>Warsztat poświęcony pracy z historią lokalną, pamięcią, wspomnieniami i marzeniami (przyszłością), w którym wykorzystane zostaną różne „języki” i strategie sztuki współczesnej. „Stragany sztuki” to interaktywne sytuacje realizowane w otwartej przestrzeni zapraszające mieszkańców miejscowości do doświadczenia twórczego. Poprzez różne formy aktywności, realizowane w różnych językach sztuki współczesnej, zachęcają każdego (bez względu na wiek czy wykształcenie) do refleksji o tym, czym jest najbliższe otoczenie, co jest ważne, czym</p>

	<p>jest lokalność, jak funkcjonują miejscowe historie, identyfikacja z miejscem i jak sztuka może w tych poszukiwaniach pomóc.</p>
<p><i>Nowe technologie w tworzeniu oferty edukacyjnej instytucji kultury.</i></p> <p>15.10.2019</p> <p>Sylwia Żółkiewska</p>	<p>Warsztat przeznaczony dla nauczycieli, edukatorów, animatorów i pracowników instytucji kultury, którzy chcą dowiedzieć się, jak nowe technologie, aplikacje mobilne i webowe mogą urozmaicić lekcje, zajęcia pozalekcyjne oraz pomóc przygotować interesującą ofertę edukacyjną w instytucji kultury lub bibliotece. Uczestnicy zapoznali się z edukacyjnym potencjałem technologii rozszerzonej i wirtualnej rzeczywistości, a także dowiedzieli się, jak zaprojektować, przygotować i poprowadzić angażujące warsztaty z użyciem narzędzi cyfrowych.</p>
<p><i>Warsztat o prowadzeniu warsztatu? Metody warsztatowe krok po kroku – jak i po co?</i></p> <p>18.10.2019</p> <p>Justyna Orlikowska</p>	<p>Warsztat dotyczył metod nauczania edukacji nieformalnej, które pozwalają lepiej zrozumieć i zapamiętać materiał, a także rozbudzają kreatywność i otwierają możliwości dla skutecznej pracy grupowej. Na warsztacie zaprezentowano wybrane aktywne formy nauczania i współpracy w grupie, teorie procesu uczenia się i efektywnego przekazywania wiedzy. Zaprezentowano jak w praktyce wykorzystać podane narzędzia w warunkach szkolnych lub środowiska pracy.</p>
<p><i>Jak zaciekać młodzież lokalnością i zaangażować ją w działanie?</i></p> <p>19.10.2019</p> <p>Justyna Orlikowska</p>	<p>Warsztat poświęcony omówieniu procesu twórczego i zaangażowaniu dzieci i młodzieży w krótko i długoterminowe projekty młodzieżowe. Uczestnicy poznali i wypróbowali różnorodne metody pracy warsztatowej oraz narzędzia badawcze etnografii przydatne w pracy z lokalnością.</p>
<p><i>Jak promować swoją okolicę za pomocą dziedzictwa kulturowego?</i></p>	<p>Podczas warsztatów przyjrano się możliwościom wykorzystania elementów lokalnego dziedzictwa do promocji miejscowości bądź gminy. Przedstawiono</p>

<p>22.10.2019 Kaja Kojder</p>	<p>dziedzictwo jako czynnik wpływający na budzenie i utrzymywanie patriotyzmu lokalnego, poczucia tożsamości. Pracowano nad case studies wykorzystujących dziedzictwo w promocji różnych miejscowości w Polsce. Wypracowano własne pomysły w tym zakresie.</p>
-----------------------------------	--

Źródło: na podstawie informacji ze strony <http://www.pomost.wodk.bialystok.pl/> (02.11.2019)

2) Dwie **konferencje**, w których uczestniczyło razem 112 osób.

Konferencja inauguracyjna projekt została zorganizowana 27 czerwca 2019 r. Do udziału w konferencji zaproszono: edukatorów, animatorów, nauczycieli, pracowników oświaty, instytucji kultury, bibliotek, teatrów, muzeów oraz organizacji pozarządowych, a także przedstawicieli kół gospodyń wiejskich z woj. podlaskiego. Łącznie wzięło w niej udział 62 osoby. Podczas konferencji przedstawione zostały szczegóły działań w ramach Podlaskiego Pomostu Kultury w roku 2019, omówiono zasady przygotowania wniosku konkursowego, regulamin i karty zgłoszenia w ramach konkursu regrantingowego. Szczególną uwagę poświęcono współpracy na rzecz edukacji kulturowej na terenach wiejskich, pokazując szansę i możliwości rozwoju działalności Kół Gospodyń Wiejskich i budowy lokalnych partnerstw.

Z kolei konferencja kończąca projekt odbyła się 29.10.2019 r. Wzięło w niej udział 54 osoby, w tym nauczyciele, animatorzy, edukatorzy, pracownicy bibliotek, instytucji kultury, oświaty, organizacji pozarządowych. Konferencja pt. "Kultura ludowa – tradycja, animacja, inspiracja" była podsumowaniem roku działań związanych z realizacją programu Bardzo Moda Kultura w roku 2019. Jej temat nawiązywał do tematów projektów lokalnych realizowanych w ramach konkursu w województwie podlaskich. Podczas spotkania odbyło się podsumowanie oraz podziękowania koordynatorom poszczególnych projektów lokalnych. Ponadto zaprezentowane były 3 prelekcje: „Kultura ludowa - tradycja i współczesność”, „Raz na ludowo! Projekty edukacyjne Muzeum w Bielsku Podlaskim”, „Kondycja edukacji kulturowej w województwie podlaskim – Diagnoza” oraz warsztat „Jak podchodzić do wyzwań w obszarze kultury wykorzystując metodę Design Thinking”.

- 4) **Spotkania informacyjne** miały formę otwartą i skorzystało z nich 64 osób. Odbyły się one w lipcu 2019 r. przed składaniem projektów w ramach konkursu regrantingowego. Podczas spotkań prezentowano cele projektu i informowano o możliwości korzystania z wsparcia w programie Bardzo Młoda Kultura. Spotkania miały również charakter diagnozujący jakie działania podejmowane są w instytucjach w województwie podlaskim. Takich spotkań zorganizowano 9, w takich miastach jak Bielsk Podlaski, Hajnówka, Augustów, Grajewo, Mońki, Łomża, Wysokie Mazowieckie, Sokółka, Białystok
- 5) **Spotkania Zespołu Sterującego** odbyły się dwukrotnie – 17 czerwca oraz 27 września 2019 r. (20 osób). Jego członkowie to osoby, które mają wpływ na sposób realizowania poszczególnych działań oraz nadawanie im kierunku, zgodnego z potrzebami i oczekiwaniami odbiorców na terenie województwa podlaskiego. Podczas spotkań Zespołu Sterującego wspólnie omówiono założenia konkursu, tematykę warsztatów oraz planowanych wizyt studyjnych.
- 6) Cztery **wizyty studyjne**: Skierowane one były do animatorów kultury, pracowników instytucji kultury i organizacji pozarządowych, osób zajmujących się edukacją kulturową, nauczycieli, edukatorów działających w sferze kultury na terenie województwa podlaskiego. Celem działań były spotkania z ciekawymi ludźmi, wymiana doświadczeń z zakresu animacji i edukacji oraz udział w zaproponowanych warsztatach. Z wizyt studyjnych skorzystało 72 osoby.
- Wizyta studyjna – Krasnogruda - 18 października 2019 r. Warsztaty: 1/ Zajęcia edukacyjno-artystyczne poświęcone drzewom, roślinom, ptakom zabytkowego parku okalającego Dwór z wykorzystaniem mikroskopu, obserwacja preparatów i okazów natury, tworzenie „biblioteki zdjęć mikroskopowych” oraz samodzielne wykonanie przyrodniczej pocztówki z parku krasnogrudzkiego; 2/ Dzieciństwo. Młodość. Dojrzałość – obraz graficzny twarzy Czesława Miłosza z wykorzystaniem szablonów na lnianych torbach przy użyciu farb do tkanin
 - Wizyta studyjna: gm. Szumowo – „Kultura kołem się toczy” - 19 października 2019 r. Warsztaty: 1/ „Etno design” – użycie motywów tradycyjnych i ludowych do zdobienia tkanin i ubrań – obraz graficzny motywu ludowego z wykorzystaniem szablonów na lnianych torbach przy użyciu farb do tkanin; 2/ Warsztat kulinarny – pierogi – sięganie po

dawne receptury produktów regionalnych. Promocja miejscowości i regionu, budowanie marki – zarówno organizacji, jak i społeczności lokalnej;

- Wizyta studyjna: Korycin – Janów – siła produktu lokalnego- 24 października 2019 r. Warsztaty: 1/ Tworzenie słowiańskich lalek-motanek, nawiązujących do słowiańskiego grodu oraz pieczenia podpłomyków; 2/ „Etno design” – wykonanie toreb z wybranym motywem tkaniny dwuosnowowej.
- Wizyta studyjna: Sokole-Michałowo-Kruszyniany - 25 października 2019 r. Warsztaty: 1/ Warsztaty mydlarskie nawiązujące do roślin leczniczych - inspirowane ziołami; 2/ „Promocja dziedzictwa kulturowego w praktyce”.

7) Regranting: na realizację projektów w 2019 roku przeznaczono 112 000 złotych. Członkowie komisji poddali ocenie 26 wniosków aplikacyjnych, które wpłynęły do WOAK w Białymstoku do dnia 21 lipca 2019 roku. W obradach jury brali udział:

- a) Karolina Radłowska – ekspert zewnętrzny,
- b) Aleksander Lysko – ekspert zewnętrzny,
- c) Ryszard Michalski – ekspert zewnętrzny,
- d) Joanna Gawęł – przedstawiciel WOAK,
- e) Elżbieta Półkośnik – przedstawiciel WOAK.

Decyzją członków komisji oceniającej, do realizacji wybrano wnioski, które otrzymały najwyższą ocenę punktową. Wnioski, które nie były możliwe do realizacji ze względu na ograniczone środki finansowe, zostały umieszczone na liście rezerwowej. W ramach obrad komisji oceniającej, członkowie wskazali środki finansowe przyznane poszczególnym projektom na ich realizację. Osoby, które nie otrzymały dofinansowania mogły wnioskować o przesłanie opinii jury na temat oceny wniosków. Taka możliwość zapewniła transparentność oceny, a także może być przydatna w aplikowaniu po inne środki na realizację tego typu działań. Każdy z koordynatorów projektu miał swojego opiekuna – instruktora z WOAK, którego zadaniem był stały kontakt i udzielanie niezbędnego wsparcia i wyjaśnień.

Tabela 3 Lista przyjętych wniosków do realizacji w ramach programu BMK w województwie podlaskim w 2019 roku

Lp.	Nazwa projektu	Zgłaszający	Przyznane dofinansowanie (zł)
-----	----------------	-------------	-------------------------------

1	Z synagogą w tle - Pamiętamy!	Gminny Ośrodek Kultury w Orli	14710
2	Pałka, zapałka, dwa kije...	Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej	8500
3	Mikrokosmos kultura-natura-ja	Koło Gospodyń Wiejskich Sołectwa Bondary	9450
4	Szydełkowanie wczoraj i dziś	Biblioteka Publiczna w Mońkach - Filia w Boguszewie	5000
5	Na tropie wysokomazowieckiego misia	Miejski Ośrodek Kultury w Wysokiem Mazowieckiem	4525
6	Przenikania – my w przedwojennym kostiumie i fotografii	Gminny Ośrodek Kultury w Grabowie	10700
7	Bliżej natury, bliżej tradycji	Knyszyński Ośrodek Kultury	5727
8	Tradycja dawniej i dziś	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	6138
9	Ziemia Korycińska – tkaniną i historią przeplatana	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Korycińskiej	9400
10	(NIE)zapomniane obrzędy i zwyczaje	Dom Kultury w Łapach	4000
11	„Zostanę fotoreporterem!” – Cykl warsztatów dziennikarskich skierowanych do uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Narwi.	Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi	5810
12	Obrzędy i obyczaje Ziemi Gródeckiej	Gminne Centrum Kultury w Gródku	6460
13	Zabawy teatralne	Fundacja na rzecz Rozwoju Powiatu Monieckiego	5000
14	Na podlaską nutę	Gminny Ośrodek Kultury w Goniądzu	8700
15	BRZMIENIA – OBRAZY - warsztaty wokalne – audiowizualne	Fundacja Civitas	7880

8) Działania badawcze: w ramach podjętych badań powstały 3 raporty:

- Potrzeby szkoleniowe kadr kultury w województwie podlaskim wobec Programu „Podlaski Pomost Kultury”. Raport opracowano na podstawie ankiety (CAWI) dotyczącej potrzeb szkoleniowych skierowanej do osób zajmujących się edukacją kulturową w regionie. Kwestionariusz internetowy zawierał kompleksową listę pytań dotyczących

potrzeb szkoleniowych (obszarów tematycznych, preferowanych formach pracy, godzinach spotkań itp.). Jednocześnie ankieta miała za zadanie zebrać informacje na temat wcześniejszych doświadczeń szkoleniowych kadr kultury. Badanie w formie anonimowej ankiety internetowej zostało przeprowadzone w drugiej połowie sierpnia 2019 r. Czas realizacji został wyznaczony w taki sposób, aby wyciągnięte z niej wnioski można było częściowo wdrożyć już w cyklu szkoleń i warsztatów przewidzianych na jesień 2019 r. Ankieta była dystrybuowana poprzez bazy mailingowe WOAK do konkretnych osób oraz instytucji i organizacji zajmujących się edukacją kulturową w województwie podlaskim. Ankieta została wypełniona w całości przez 150 respondentów. Do badania wybrano 76 instytucji, które w sposób kwotowy oddają strukturę instytucji kultury w województwie podlaskim ze względu na typ gminy oraz typ instytucji. Zostały one uzupełnione o opinie uzyskane dzięki telefonicznym wywiadom pogłębionym (TDI) przeprowadzonym z osobami zarządzającymi siedmioma instytucjami kultury w województwie podlaskim jak również odpowiedzi pozyskane od kadr kultury uczestniczących w szkoleniu w ramach Podlaskiego Pomostu Kultury oraz warsztacie badawczym zorganizowanym przez Fundację SocLab.

- Wybrane problemy zarządzania instytucjami kultury w województwie podlaskim wobec Programu „Podlaski Pomost Kultury”. Raport skupia się na kwestiach ekonomii kultury wśród instytucji w regionie – ich modeli finansowania, polityki zatrudnienia i organizacji oferty kulturalnej.
- Diagnoza edukacji kulturowej w województwie podlaskim. Jest to kompleksowe ujęcie dotychczasowych działań w ramach BMK, jak również pogłębiona analiza sytuacji edukacji kulturowej w województwie podlaskim na podstawie danych zastanych, dokumentacji wytworzonej w ramach programu BMK oraz wypowiedzi osób zaangażowanych w program w województwie podlaskim. Zanalizowano takie zagadnienia jak: miejsce i rola edukacji kulturowej w dokumentach strategicznych województwa podlaskiego, mapa instytucji zajmujących się edukacją kulturową w regionie czy diagnoza potrzeb odbiorców programu (dzieci i młodzież).

Rozdział 4. Część analityczna.

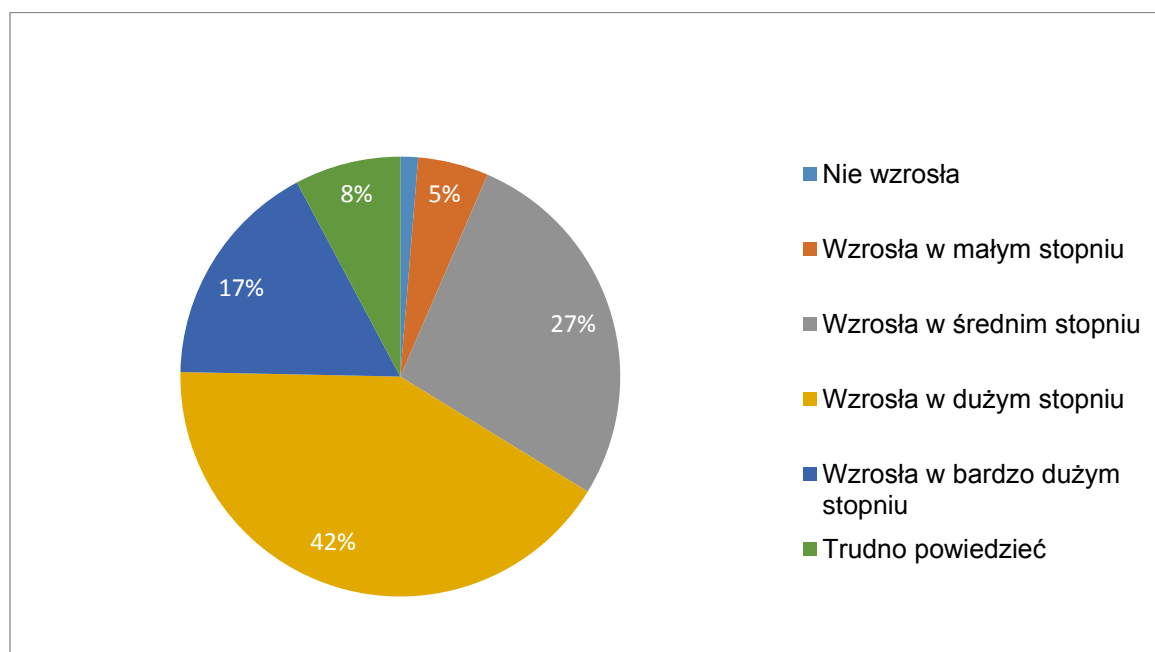
Oferta szkoleniowo-warsztatowa i działania sieciująco-integracyjne

W 2019 roku oferta szkoleniowa była szeroka i zróżnicowana. Spotkania dotyczyły zarówno metod pracy z dziećmi i młodzieżą, jak i całą społecznością lokalną. Osoby prowadzące szkolenia były uznanymi specjalistami w swoich dziedzinach i praktykach. Tematy szkoleń łączyły kwestie przeszłości, dziedzictwa lokalnego z nowoczesnymi technologiami i metodyką pracy w zespołach (Design Thinking).

Ocena oferty szkoleniowej przez uczestników Programu.

Uczestnicy i uczestniczki szkoleń ocenili je bardzo pozytywnie. Oceniano zarówno poziom wiedzy, jak i pozyskanie nowych umiejętności. Zdecydowana większość (85,7%) wskazała na wzrost ich wiedzy po szkoleniu. Wynikać to może również z przyjętego sposobu wybierania przez uczestników/ uczestniczki poszczególnych elementów z oferty edukacyjnej BMK. Jak sami badani stwierdzili wybierają pojedyncze szkolenia o różnej tematyce z oferty WOAK, według tego, co ich interesuje. Tak stwierdziło 74% badanych, w porównaniu do 26% badanych, którzy byliby zainteresowani raczej dłuższym cyklem szkoleń z zakresu edukacji kulturalnej (badania CAWI).

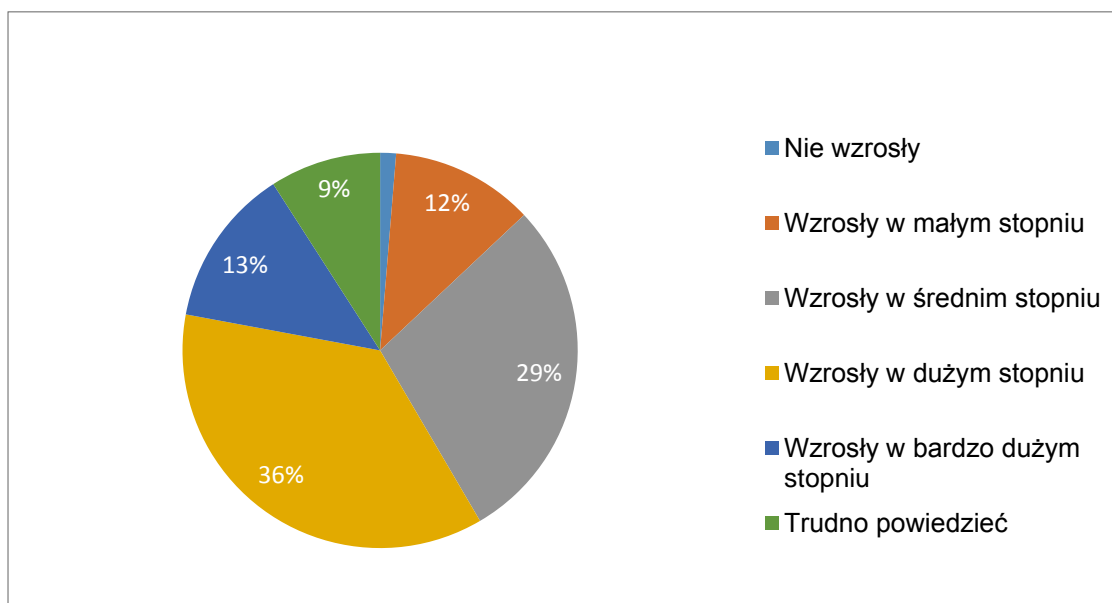
Wykres 1 W jakim stopniu wzrosła Pana/i wiedza w temacie, którego dotyczyło szkolenie?

Źródło: Badania CAWI N=77

W przypadku obszaru związanego z umiejętnościami i kompetencjami oceny były równie pozytywne. Tylko jedna osoba wpisała, że jej kompetencje nie wzrosły. Największa grupa respondentów (36%) określiła wzrost swoich kompetencji jako duży, a niemal 13% odpowiedziało, że jest bardzo duży. To pokazuje efektywność szkoleń i warsztatów, które mają przede wszystkim przekładać się na nowe umiejętności przydatne do pracy w działaniach podejmowanych w czasie Programu BMK.

Wykres 2 W jakim stopniu wzrosły Pana/i kompetencje w temacie, którego dotyczyło szkolenie?

Źródło: Badania CAWI N=77

Podczas wywiadów, kiedy pogłębiano ocenę szkoleń badani zwracali uwagę, że szkolenia były dla nich inspiracją, nowym spojrzeniem na swoje problemy i wyzwania. Podkreślano w rozmowach, że warsztaty przyniosły im konkretne rozwiązania, które przydadzą się do tworzenia działań metodą projektową. Tutaj najczęściej wskazywano umiejętność diagnozowania potrzeb, zrozumienia swoich odbiorców, dotarcia do młodzieży nowymi sposobami. Zwracano uwagę, że szkolenia dostarczały wiedzy praktycznej, którą da się przełożyć na codzienne działania podejmowane w lokalnych środowiskach przez uczestników.

Taka ocena szkoleń jest zgodna z deklarowanymi oczekiwaniami wobec wsparcia ze strony

WOAKu. Większość badanych oczekiwała bowiem praktycznej wiedzy i konkretnych umiejętności, które przydadzą w praktyce.

Tabela 4 Jakiego wsparcia oczekiwał/a Pan/i ze strony Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury?

Odpowiedź	%	Liczba
Chciałem/am zdobyć konkretną wiedzę, potrzebowałem/am konkretnych informacji	27,27%	21
Chciałem/am zdobyć konkretne umiejętności, potrzebowałem przeciwiczyć coś w praktyce	27,27%	21
Chciałem/am rozwiązać problemy w mojej instytucji, organizacji, potrzebowałem/am podejścia kompleksowego	7,79%	6
Byłem/am ogólnie zainteresowany/a tym tematem	37,66%	29

Źródło: Badania CAWI N=77

Przy bardziej pogłębionej analizie odpowiedzi dotyczących uczestniczenia w szkoleniach pojawiały się twierdzenia wskazujące na 5 obszarów korzyści wyniesionego z uczestnictwa w szkoleniach WOAK:

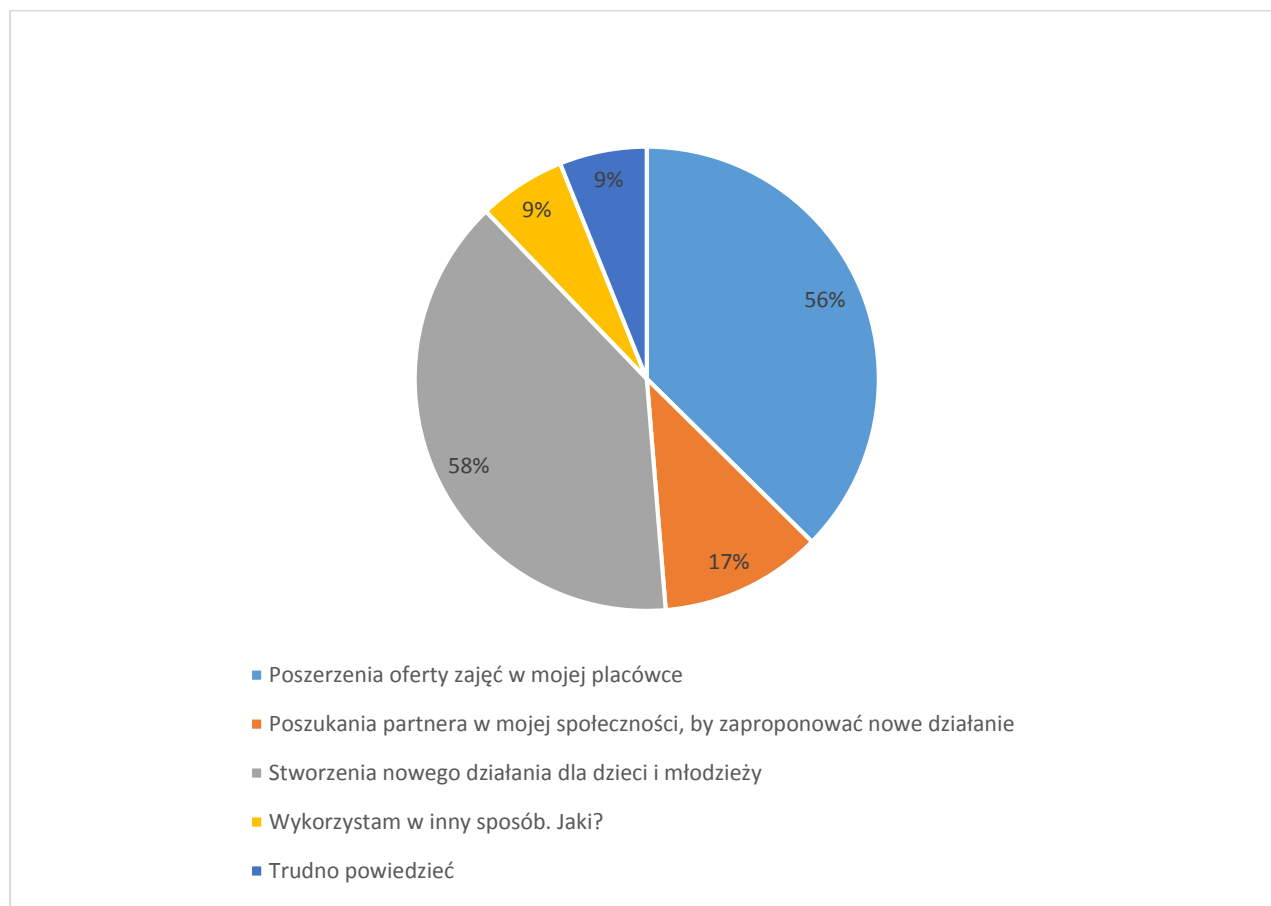
- (1) konkretne umiejętności w zakresie np. robienia kwiatów z foamiranu, korzystania z aplikacji i technologii, tworzenia wystaw fotograficznych, wykorzystania nowych kanałów promocji, pracy ze zdjęciami i starymi przedmiotami
- (2) wiedza na temat młodzieży i projektów międzypokoleniowych
- (3) szeroko pojęte inspiracje do dalszych działań
- (4) wzmocnienie umiejętności miękkich, np. pracy w małej grupie, kreatywności
- (5) poznanie nowych osób, sieciowanie.

Ta ostatnia kategoria występowała najrzadziej i wskazuje na obszar do bardziej intensywnej pracy przez Operatora, bowiem element sieciowania partnerów jest postrzegany przez uczestników jako najmniej widoczny i przynoszący korzyści.

W badaniach zapytaliśmy uczestników w jaki sposób chcą wykorzystać zdobytą wiedzę i umiejętności. Najczęściej odpowiadano, że będzie to element nowych działań dla dzieci i młodzieży oraz poszerzenia ogólnej oferty kulturalnej. 17% badanych wskazało również, że szkolenia były zachętą do nawiązania współpracy międzysektorowej i zaowocują

poszukiwaniem nowych partnerów do działań.

Wykres 3 Nabytą na tym szkoleniu wiedzę i/lub kompetencje wykorzystam do...

Źródło: Badania CAWI N=77

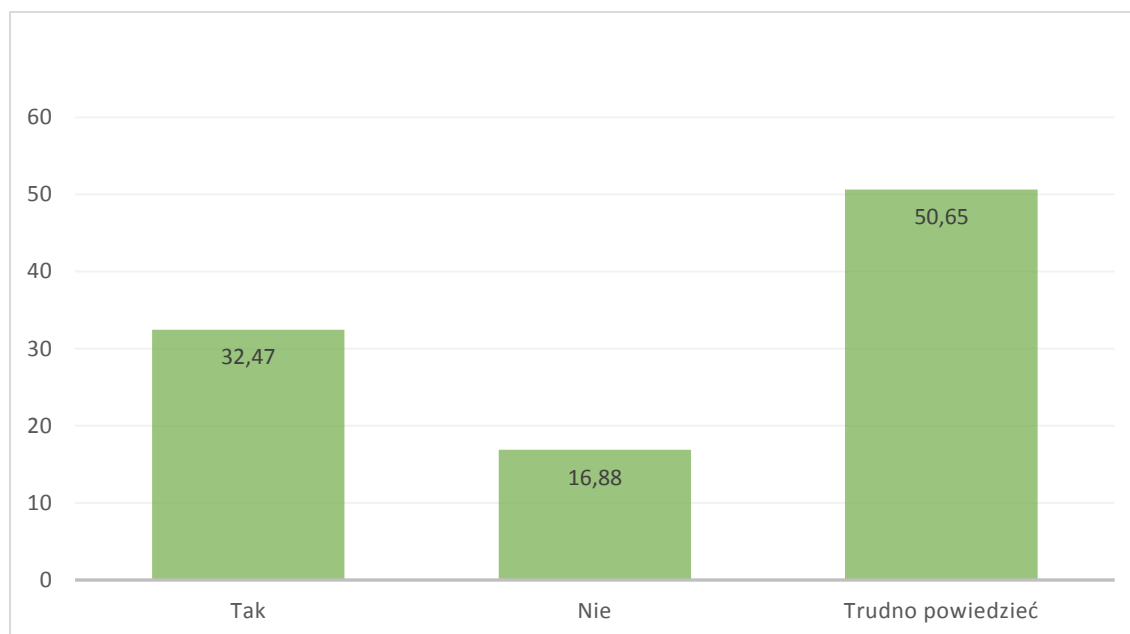
Sieć regionalna BMK

W raporcie podsumowującym trzyletnie działanie Programu Bardzo Młoda Kultura dużo uwagi zwraca się na budowanie sieci kontaktów, która zapewnić ma długotrwałość efektów działań podejmowanych w ramach programu. Jak pisze Justyna Smolińska w raporcie „Trwałość w kulturze”: „Zależy nam też na tym, by sieci współpracy zbudowane w ramach Programu okazywały się trwałe i działały też po jego zakończeniu. Dlatego Program nie jest nastawiony na jednorazowe działania, ale raczej na budowanie trwałych form współdziałania, ma sprzyjać poznawaniu się, wymianie doświadczeń i współpracy.” Nie jest to jednak proste zadanie. Z badań ewaluacyjnych w województwie podlaskim wynika, że istnienie sieci regionalnej w ramach Programu BMK wydaje się być najmniej wyraźnym elementem

współpracy. Sieciowanie odbywało się podczas kilku typów wydarzeń: w czasie szkoleń, konferencji i wizyt studyjnych.

Na pytanie w badaniach ankietowych „Czy czuje się Pan/i członkiem sieci współpracy w projekcie Podlaski Pomost Kultury (BMK) w Pana/i województwie?” połowa badanych odpowiedziała, że nie potrafi odnieść się do tego pytania.

Wykres 4 Czy czuje się Pan/i członkiem sieci współpracy w projekcie Podlaski Pomost Kultury (BMK) w Pana/i województwie?

Źródło: Badania CAWI N=77

W badaniach jakościowych, w czasie wywiadów, nieznaną ideę sieci regionalnej została potwierdzona. Bardzo często osoby badane nie wiedziały co odpowiedzieć na pytanie o sieć BMK. Nie potrafiły jej powiązać z jakimś konkretnymi działaniami czy ludźmi. Najczęściej po pewnym czasie odpowiadały, że czuły się powiązane z innymi uczestnikami podczas szkoleń czy rządziej konferencji poprzez wymianę doświadczeń i poznanie innych osobiście na tego typu wydarzeniach, ale nie nazwałyby tego siecią BMK. Część osób wyrażało potrzebę istnienia sieci powiązań, zwłaszcza między lokalnymi instytucjami kultury w województwie podlaskim. Ich wyobrażenia opierały się przede wszystkim na bezpośrednim kontakcie z innymi, spędzaniu wspólnie czasu, jak wyraziła to jedna z respondentek: *Oczekiwałabym szkoleń z wyjazdem, np. napisać projekt na wyjazdy do teatru, wycieczki, z noclegiem, by coś zwiedzić, pobyć na szkoleniu, zobaczyć, pobyć z drugim człowiekiem.* (wywiad 8). *Ale takie sieciowanie jak najbardziej jest potrzebne, ponieważ wiedza na temat ludzi, którzy coś robią*

jest naprawdę ciężko pozyskać, szperając w sieci. Jeżeli się nie ma osobistych kontaktów, jeżeli nie ma takiej bazy, to ciężko jest cokolwiek zrealizować. Bo nie wiadomo do kogo uderzyć z danym pomysłem. (wywiad 1). Ważnym zadaniem dla sieci z perspektywy naszych rozmówców jest wymiana informacji i przekazywanie wiedzy i umiejętności, również w modelu *peer to peer*. Jak to określiła jedna z badanych: *Informacja co się dzieje gdzie indziej, biuletyny, wydawnictwa, dostęp, platforma, by wiedzieć co się dzieje poza moją organizacją, dobre praktyki, wyjazdy, wizyty studyjne. Uczenie się od siebie.* (wywiad 2) Jeszcze trudniejsze wydaje się sieciowanie międzysektorowe: instytucji kultury i edukacji. Tutaj badania wyrażają swoją potrzebę zintensyfikowania takich działań, bo nadal ten rodzaj współpracy jest zbyt rzadki.

Jak widać z tej części analizy brakuje świadomości istnienia sieci BMK wśród uczestników programu, choć z drugiej strony dobrze identyfikują oni zadania i cele takiej sieci. Paradoksalnie uczestniczą w sieci, ale jej tak nie nazywają. Warto więc wypracować bardziej widoczną lepiej komunikowaną markę sieci BMK, by uczestnicy mieli poczucie, że w niej uczestniczą i by utożsamiali się z jej działaniem.

Na pytania dotyczące korzyści z bycia członkiem w sieci pojawiło się kilka odpowiedzi, które mogą być wskazówką w tworzeniu listy korzyści dla przyszłych i obecnych uczestników. Zwraca szczególną uwagę możliwość poznawania ludzi zajmujących się edukacją kulturową w województwie, wymiana doświadczeń i kontaktów między nimi. Kolejnym ważnym wskazaniem jest dostęp do informacji o aktualnych szkoleniach i źródłach finansowania działań w regionie. Część badanych zwróciła szczególną uwagę na samorozwój – widoczne było to również wśród badanych osób biorących udział w szkoleniach. Pojawiła się również grupa odpowiedzi wskazująca jako pożądane – możliwość wpływania na przebieg i założenia programu Bardzo Młoda Kultura, choćby poprzez wybór potrzebnych szkoleń czy też przez udział w grupie roboczej. W tym miejscu należy wspomnieć, że Operator podjął w bieżącym roku próbę powołania takiego zespołu pod nazwą Komitet Sterujący, do którego zaprosił duże grono dotychczasowych uczestników programu. Należałoby w kolejnych latach realizacji programu określić precyzyjnie formułę tego ciała, a także określić zakres jego prac, w taki sposób by wzmacniało ono sieciowanie podmiotów kultury i oświaty.

Tabela 5 Jakie są Pana/i zdaniem korzyści z bycia członkiem sieci?

LISTA KORZYŚCI Z BYCIA W SIECI BARDZO MŁODEJ KULTURY
<p>Jestem stażystką, więc dzięki takim inicjatywom pozyskuje doświadczenie/nowe umiejętności/poszerzam horyzonty co oznacza również podniesienie poziomu naszej placówki. Samorozwój to moje motto, a kiedy ja się rozwijam kultura naszej gminy również idzie do przodu.</p> <p>Wymiana doświadczeń między pracownikami Ośrodków Kultury, pracownikami WOAK. Możliwość skorzystania z wielu ciekawych szkoleń i warsztatów, możliwość aplikowania o środki finansowe w konkursach Pomostu Kultury.</p> <p>Szansa na realizowanie własnych projektów w ramach Podlaskiego Pomostu Kultury.</p> <p>Przede wszystkim wypracowane kontakty międzyludzkie, instruktorskie, które przydają się w dalszej współpracy, znajomość pracy innych instytucji, podpatrywanie dobrych rozwiązań i lepsze zauważanie błędów niż u siebie.</p> <p>Niezbędne szkolenia, zdobywanie i pogłębianie wiedzy.</p> <p>Poznanie ciekawych metod pracy, które potem wykorzystuję w swojej pracy. To taki powiew świeżości w tym co robię od wielu lat.</p> <p>Poznaję ciekawych ludzi, ciekawe miejsca gdzie pracują, nawiązuję relacje, które owocują współpracą.</p> <p>Możliwość wpływania na kształt programu poprzez udział w zespole roboczym</p> <p>Ma się wpływ na wybór i rodzaj szkoleń, które są potrzebne do rozwoju zawodowego członków, podniesienia ich kompetencji oraz zwiększenia atrakcyjności oferty kulturalnej.</p> <p>Wiedza, znajomości, współpraca</p>

Źródło: Badania CAWI N=77 (wybrane odpowiedzi)

Analizując skład sieci BMK w województwie podlaskim można zauważyć dominującą w niej rolę instytucji kulturalnych tj. bibliotek, domów kultury. W mniejszym stopniu widoczne są podmioty z innych sektorów: oświaty i organizacji pozarządowych. Należałoby się więc przyjrzeć dokładniej temu, jakie bariery i problemy są przyczyną mniejszego zaangażowania w działania BMK tych rodzajów podmiotów.

Współpraca międzysektorowa

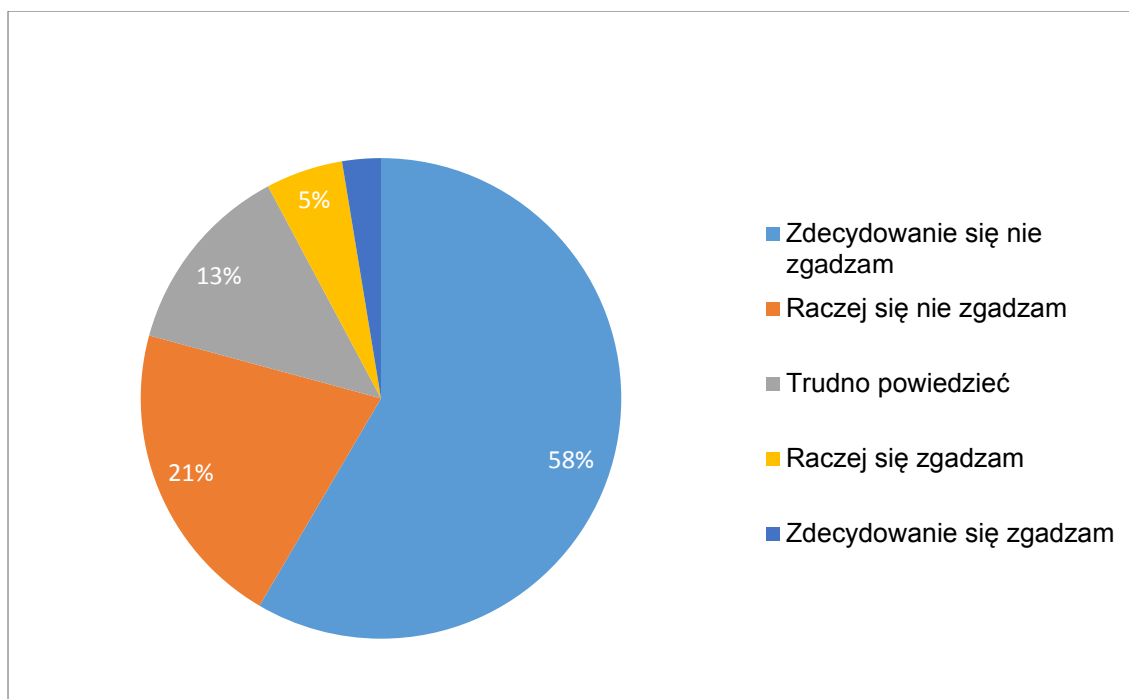
Jednym z ważniejszych założeń programu Bardzo Młoda Kultura jest łączenie w działaniach edukacji i animacji kulturowej podmiotów z różnych sektorów. Zakłada się bowiem, że połączenie potencjałów tych sektorów da nam efekt synergii i znacząco wzmocni siłę i zakres oddziaływania. Jak wspomniano wyżej, od początku funkcjonowania programu współpraca ta jest wyzwaniem i nie do końca efektywnie działa.

Doświadczenie współpracy z innymi podmiotami (nie tylko w wymiarze międzysektorowym) jest dość powszechne wśród uczestników programu. Większość z nich (70% w badaniu CAWI) zadeklarowało, że taką współpracę realizuje (poza programem BMK).

Skąd więc wynikają trudności z nawiązaniem stałej i efektywnej współpracy międzysektorowej w ramach podlaskiego programu Bardzo Młodej Kultury? Z pewnością warto temu zagadnieniu przyjrzeć się bliżej.

Badani uczestnicy z programu BMK (w większości pracownicy instytucji kultury) widzą wiele wspólnych płaszczyzn do współpracy z instytucjami oświaty. Respondenci widzą również wspólne interesy i korzyści, jakie może przynieść współpraca. I mają świadomość, że pracują dla tej samej grupy (dzieci i młodzież), więc współpraca jest konieczna (z tym stwierdzeniem zgodziło się 88% respondentów). Jest również dla nich oczywiste, że działania kulturowe mogą w doskonały sposób wspierać działania wychowawcze w szkołach (95% respondentów zgadza się z takim stwierdzeniem).

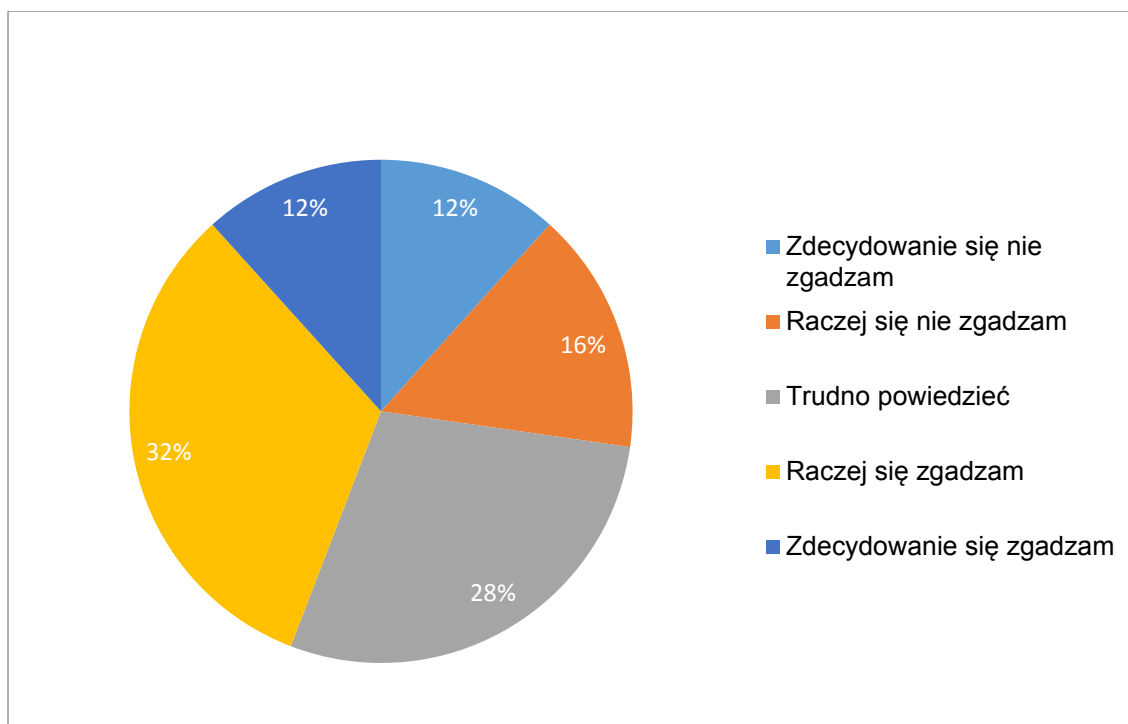
Wykres 5 Współpraca obu sektorów jest niemożliwa, gdyż obie strony nie mają wspólnych interesów

Źródło: Badania CAWI N=77

Większość badanych nie widziała przyczyny słabej współpracy w niechęci do siebie przedstawicieli obu sektorów (kultury i oświaty). Przyczyna braku intensywnej współpracy jest postrzegana raczej w niedostosowanej infrastrukturze współpracy lub też jej braku. Z pewnością sieć BMK jest wciąż nie do końca wykorzystaną szansą stworzenia takiej przestrzeni.

Wykres 6 Brakuje miejsc, gdzie nauczyciele i animatorzy kultury mogą się poznać

Źródło: Badania CAWI N=77

Sieć powinna być może bardziej kłaść nacisk na współpracę poszczególnych osób niż instytucji jako całości. Z wywiadów z osobami biorącymi udział w szkoleniach wynika bowiem, że ten rodzaj współpracy jest najbardziej efektywny. Jak mówiła jedna z uczestniczek: *Warto zwracać uwagę na nauczyciela pod kątem przygotowania do pracy w danej dziedzinie, czasem mają pasję. Miałem tak w projekcie w 2017 roku i znalazłem taką osobę - nauczycielkę, która miała kompetencje potrzebne w tym projekcie. Ważne są chęci i zapał.* (Wywiad 5). Inna uczestniczka wprost mówiła o współpracy z ludźmi a nie z instytucjami: *Ja częściej współpracuję z ośrodkami kultury. Z kim najlepiej się współpracuje w społeczności lokalnej? Z aktywnymi osobami, sama instytucja trochę się chowa w sobie, bardzo ciężko jest nawiązać skuteczne działanie. Instytucje są obwarowane, boją się wyjść poza szablony swojego działania. Ja patrzę na to, z kim można coś zrobić, a nie z instytucją.* (wywiad 1) Obszar kontaktów osobistych opartych o zrozumienie specyfiki działania poszczególnych instytucji może być kluczowy dla dobrej współpracy międzysektorowej: *Nasza współpraca z pobliską placówką oświaty, to bardzo często korzystamy z ich przestrzeni, bo u nas nie ma miejsca. Zapraszamy ich do konkursów, czasem nauczyciel ze szkoły prowadzi zajęcia teatralne. Co wpływa na to,*

że współpraca jest udana? – chyba zrozumienie problemów jednych i drugich, życzliwość. Często się spotykamy z pedagogami, rozmawiamy. (wywiad 4).

Często przeszkodą we współpracy są różnice w funkcjonowaniu instytucji oświaty i kultury wpływające na logistykę wydarzeń, czy ich zakres tematyczny. Z oświatą tak bywa, że nie wszystko można zrobić w godzinach lekcyjnych, a program trzeba realizować. A popołudniami może być trudno, bo gdy dzieci dojeżdżają to już trzeba z rodzicami ustalać. To podstawowe bariery – lekcje i podstawa programowa (wywiad 3); Ciężko zgrać to z rozkładem szkolnym. Nauczyciele chcą pracować w ramach godzin szkolnych, nie po lekcjach i w weekendy. Chętniej widzą swoją bierną rolę – tylko dostarczają dzieci. Często nauczyciele dojeżdżają z Białegostoku do pracy (wywiad 7).

Działania regrantowe i realizacja projektów

Realizacja projektów jest bardzo ważnym elementem działań w ramach projektu BMK. W wytycznych do projektów realizowanych w 2019 roku zapisano, że projekty dotyczyć powinny kultury lokalnej, tradycyjnej i ludowej, zarówno materialnej, jak i niematerialnej. Ważnym elementem miało być zaangażowanie dzieci i młodzieży do działania, ale również dopuszczano działania międzypokoleniowe, włączające osoby dorosłe. Co więcej, projekty te powinny być tworzone z udziałem dzieci i/lub młodzieży. Miały być one współtwórcami projektu, współdecydować o temacie i kształcie całego projektu. Projekty miały być oparte o diagnozę potrzeb dzieci i młodzieży, mieć charakter interdyscyplinarny i międzysektorowy. Ich rezultatem miało być nie tylko zdobycie nowej wiedzy i umiejętności związanych z przedmiotem działań, ale również wzmocnienie kompetencji społecznych uczestników takich jak umiejętność współpracy w grupie, poczucie sprawczości, zaufanie itp. Inne ważne kryteria oceny projektów to: atrakcyjność i innowacyjność. Istotnym elementem był również wymóg monitorowania przebiegu projektu i jego końcowa ewaluacja. Za szczególnie wartościowe działania uznawano te, które prowadziły do uzyskania trwałego efektu, pozwalające na nabycie kompetencji, które będą mogły być wykorzystane w życiu społeczności lokalnej również po zakończeniu działań projektowych.

Odbiorcy działań

We wszystkich projektach głównymi odbiorcami działań były dzieci i młodzież. Skala wieku była dość duża: od wieku przedszkolnego do szkoły średniej. W połowie projektów wprost pisano o innych odbiorcach: rodzicach, dziadkach, lokalnych artystach ludowych, mieszkańcach wsi czy miasteczek. Część z nich było zaangażowanych w specjalnie zaprojektowane dla nich działania, a część była wspomniana jako odbiorcy działań (np. w czasie wystawy fotografii). Zwracają uwagę w tym kontekście działania, w których silnie zaznaczono międzypokoleniowość i widać realną i partnerską wymianę wiedzy i umiejętności między przedstawicielami różnych pokoleń. Takim wzorcowym przykładem może być na przykład projekt z gminy Orla „Z synagogą w tle – PAMIĘTAMY!”, w którym ważną rolę odgrywają seniorki z Klubu Koderek.

Jeśli chodzi o liczbowe ujęcie uczestnictwa różnych grup odbiorców, będzie ono znane po otrzymaniu sprawozdań z realizacji projektów.

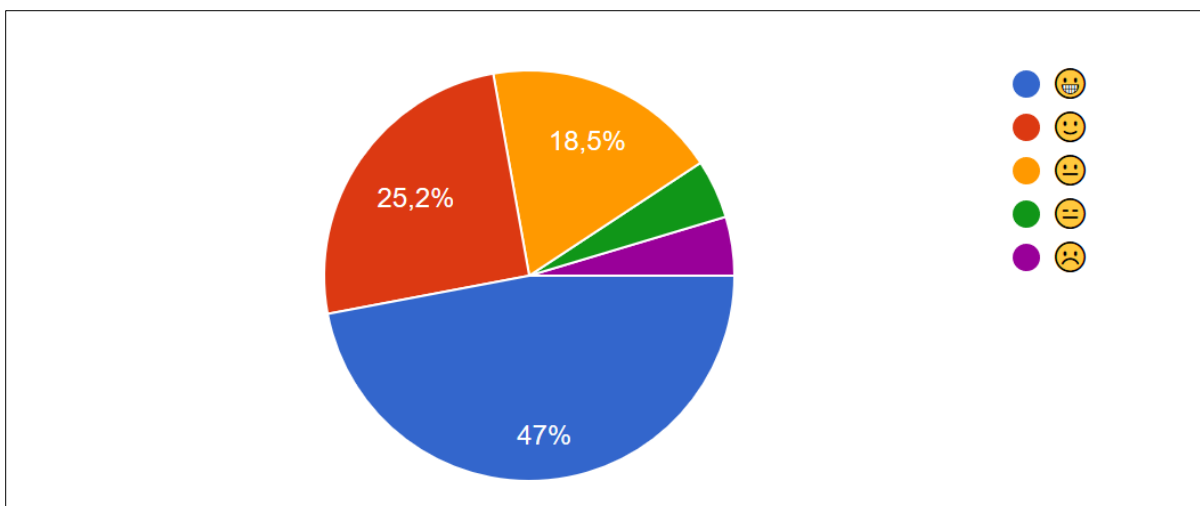
Typy działań i ich ocena

W wytycznych do projektów napisano o tematyce działań w taki sposób: *Projekty powinny w interesujący dla odbiorców sposób prezentować kulturę lokalną i zachęcać do jej poznawania, rozwijania czy adaptacji. Dotyczy to zwiększania wiedzy i dostępności lokalnych historii, obrzędów, tradycji, dziedzictwa materialnego i innych aspektów kultury lokalnej.*

I rzeczywiście, tematyka ta dominuje we wszystkich projektach. Interesujące jest to, że do kwestii tradycji i lokalnej historii podchodzi się bardzo różnorodnie i z wykorzystaniem różnorodnych technik (fotografia, wideo, gry terenowe, QR kody, tworzenie zabawek, rekonstrukcje historyczne itp.). W wielu projektach stworzono przestrzeń do spotkań z „żywą historią” czyli najstarszymi mieszkańcami i lokalnymi artystami.

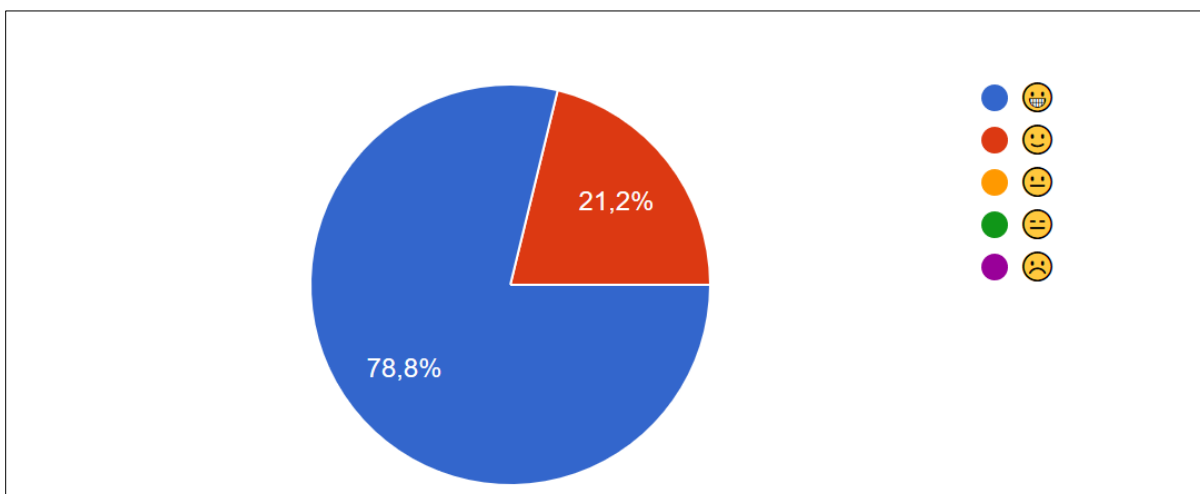
Wysoki poziom zadowolenia z realizacji projektu widoczny jest w przeprowadzonych badaniach ewaluacyjnych. Ważna jest również widoczna zmiana oceny doświadczenia uczestnictwa w projekcie w porównaniu do początkowego nastawienia, w którym widoczne były nie tylko pozytywne emocje.

Wykres 7 Jakie było początkowe nastawienie do projektu?

Źródło: ankieta „wydzieranka” N=151

Wykres 8 Jak oceniasz realizację projektu BMK?

Źródło: ankieta „wydzieranka” ” N=151

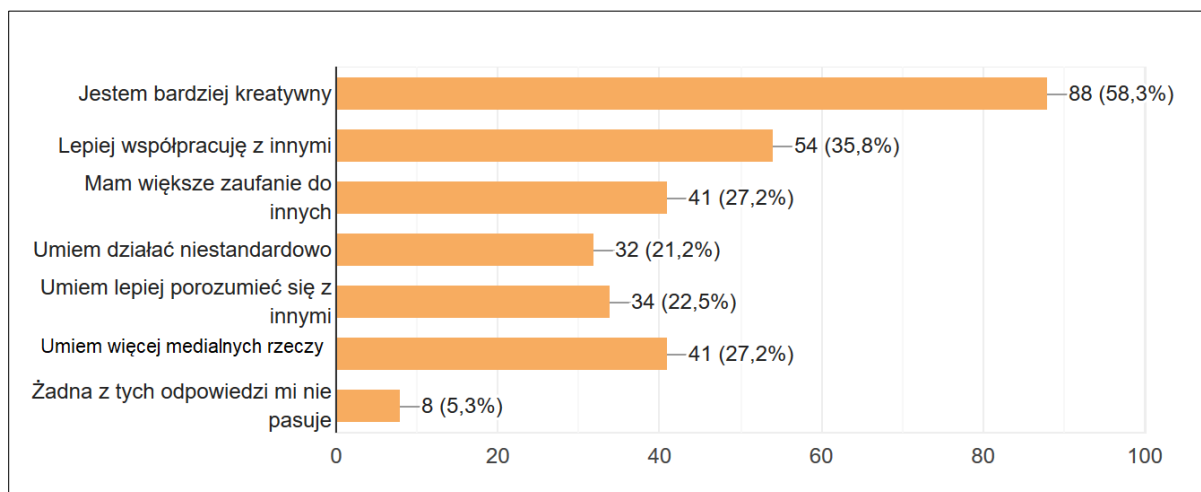
Kompetencje jako rezultat szkoleń i działań projektowych.

W regulaminie Programu Bardzo Młoda Kultura w kontekście kompetencji napisano, że „Program ma budować i wspierać system, w ramach którego działania podejmowane w sferze

kultury przyczynią się do kształtowania cenionych społecznie umiejętności i postaw, m.in. kreatywności, innowacyjnego działania, współpracy, zaufania, kompetencji medialnych oraz komunikacyjnych.” Z analizy wniosków, które zostały wybrane do regrantingu w województwie podlaskim, wynika, że wyżej wymienione kompetencje były ważnym elementem podjętych działań.

Uczestnicy projektu zwracali uwagę przede wszystkim na wzrost kompetencji takich jak: kreatywność (ponad 58% wskazań), komunikatywność (23 %), umiejętności pracy w grupie (36 % wskazań), zaufanie (27%) oraz lepsza znajomość zagadnień medialnych (27%). Widać wyraźnie, że w efekcie podjętych działań w projektach zwiększyły się społeczne kompetencje uczestników/ uczestniczek, jak również umiejętności związane z wykonywaniem konkretnych zadań (medialnych).

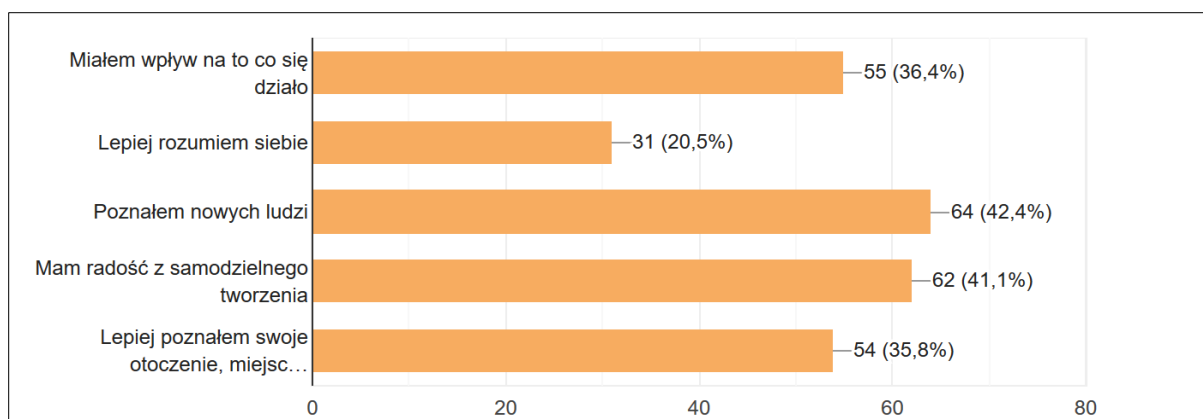
Wykres 9 Dzięki temu projektowi.....

Źródło: ankieta „wydzieranka” N=151

Jednym z ważnych założeń działań w ramach Bardzo Młodej Kultury jest dbanie o poczucie podmiotowości i wpływu na przebieg działań przez ich uczestników. Widać, że duża część uczestników doświadczyła tego wpływu, jak również poczucia radosnego tworzenia czy wglądu w swoją tożsamość. Świadczy to o skuteczności podejmowanych działań i może wskazywać i dłużej trwałości rezultatów działań w kontekście samorozwoju uczestników. Warto również zwrócić uwagę na ważny aspekt społeczny, który najczęściej pojawiał się w odpowiedziach, czyli poznanie nowych osób i swojego otoczenia.

Wykres 10 Co Ci się najbardziej podobało w projekcie?

Źródło: ankieta „wydzieranka” N=151

Bardzo ciekawym sposobem poznania oceny działań w projekcie było zebranie informacji zwrotnej w formie zabawy „pociąg do wiedzy” (sesja plakatowa). Z pewnością taka formuła ewaluacji była bardzo sprzyjająca rozmowom zwłaszcza z młodszymi uczestnikami projektów. Metoda ta polegała na rozmowie wokół 4 plakatów-wagoników:

- a. **1 plakat – wagon umiejętności** Co zabieracie po projekcie ze sobą? Czego się dowiedzieliście?
- b. **2 plakat – wagon ludzie** – Kogo poznaliście dzięki projektowi? Kim są te osoby? Czy to dorośli czy rówieśnicy?
- c. **3 plakat – wagon produkty** - Co umiałbym/ mógłbym zrobić sam jeszcze raz po projekcie?
- d. **4 plakat - wagon to plany/marzenia** – Jaki projekt powinien być kolejny projekt? O czym? Co chciałbyś w nim robić?

W zależności od tematyki poszczególnych warsztatów czy spotkań pojawiały się w „wagonikach” różne stwierdzenia. W pierwszym wagonie „umiejętności” najczęściej uczestnicy wpisywali konkretne umiejętności powiązane z tematem projektu: od robienia filmów, kadrowania zdjęć, po szydełkowanie czy przygotowanie pokazu mody. Drugą kategorią, mniej liczną, ale wciąż częstą to były kompetencje społeczne: umiejętność pracy w grupie, kreatywność, koncentracja, umiejętność słuchania innych i większa pewność siebie. Na trzecim miejscu pod względem liczby informacji zwrotnej były wpisy dotyczące poznania historii lokalnej, dawnych zwyczajów, lokalnych obrzędów, pieśni, przepisów kulinarnych. I na końcu zdarzały się również wpisy dotyczące emocji (radość), dobrej atmosfery w grupie

czy poczucia przeżycia przygody, o której długo będzie się pamiętać.

Rysunek 1 Wagonik – umiejętności (chmura tagów)

Źródło: sesja plakatowa z warsztatów.

Trwałość działań

Jednym z ważniejszych elementów działań podejmowanych w ramach programu BMK jest ich trwałość. Z zebranych informacji wynika, że część działań może być kontynuowanych w ramach bieżących działań lokalnych instytucji kultury, zwłaszcza, że taką potrzebę często artykułowali uczestnicy warsztatów i innych działań. W co najmniej połowie wywiadów telefonicznych pojawia się informacja o tym, że projekt będzie kontynuowany.

Rozdział 5. Najważniejsze wnioski i rekomendacje.

Lp.	wniosek	rekomendacja	adresat rekomendacji	czas wdrożenia
1.	<p>Część programu – szkolenia działa bardzo dobrze. Tematyka i prowadzący są dobrze dobrani do potrzeb uczestników. Najbardziej podoba się uczestnikom możliwość praktycznego przećwiczenia nowych umiejętności. Prowadzący powinni odnosić się do specyfiki projektów kulturowych w mniejszych miejscowościach.</p>	<p>Należy kontynuować cykl szkoleń w przyjętej formule. Należy zwrócić uwagę na to, by w programie szkolenia było dużo przestrzeni do ćwiczenia nowych umiejętności i jak największego powiązania z praktyką działań kulturalnych w małych miejscowościach.</p>	<p>Operator Programu – Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury</p>	<p>Kolejna edycja projektu w 2020 roku</p>
2.	<p>Uczestnicy programu mają małą świadomość istniejącej sieci BMK, nie identyfikują jej, nie znają jej celów i nie utożsamiają się. Widzą dużą potrzebę</p>	<p>Należy położyć większy nacisk na utworzenie specyficznej „marki” sieci BMK. Należy podjąć inicjatywy mocniej budujące sieć (np. wyjazdy weekendowe, współpraca w grupach</p>	<p>Narodowe Centrum Kultury oraz Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury</p>	<p>Kolejna edycja projektu w 2020 roku</p>

	tworzenia więzi pomiędzy poszczególnymi pracownikami instytucji kultury, oświaty i działaczami lokalnymi.	wirtualnych nad konkretnym tematem, powołanie zespołu roboczego ds. realizacji programu BMK składającego się z podmiotów kultury i oświaty).		
3.	Osoby prowadzące projekty zwracają uwagę na zbyt krótki czas do realizacji działań.	Należy wydłużyć czas na realizację projektów w harmonogramie programu.	Narodowe Centrum Kultury oraz Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury	Kolejna edycja projektu w 2020 roku
4.	Formuła działań polegająca na interdyscyplinarności i międzypokoleniowości sprawdza się w praktyce.	Kontynuacja wytycznych do projektów.	Narodowe Centrum Kultury	Kolejna edycja projektu w 2020 roku
5.	Potwierdza się, że bardzo ważna jest diagnoza potrzeb przed opracowaniem projektu. Tam, gdzie uczestniczyła młodzież na etapie diagnozy, było widoczna jej większe zaangażowanie.	Należy wspierać osoby chcące wziąć udział w programie w przeprowadzeniu wcześniejszej diagnozy potrzeb uczestników.	Narodowe Centrum Kultury oraz Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury	Kolejna edycja projektu w 2020 roku

6.	Zrealizowane projekty wpływają pozytywnie na wiedzę, kompetencje dzieci i młodzieży.	Należy kontynuować pisanie projektów w powiązaniu z oczekiwanymi rezultatami w zakresie wiedzy i kompetencji.	Narodowe Centrum Kultury oraz Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury	Kolejna edycja projektu w 2020 roku
7.	Zdecydowana większość osób uczestniczących w projekcie to przedstawiciele instytucji kultury. W dużo mniejszym zakresie inicjatorami i aktywnymi uczestnikami działań, np. projektów są pracownicy sektora oświaty. Rzadziej uczestniczą też w szkoleniach.	Warto przeanalizować możliwości w zakresie poszerzania grona odbiorców jakim są nauczyciele. Należy zdiagnozować potrzeby szkół w zakresie współpracy z instytucjami kultury. Podczas wydarzeń sieciujących podjąć starania, by w większym stopniu docierać do placówek oświatowych.	Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury, dyrekcja instytucji kultury	Kolejna edycja projektu w 2020 roku

Aneks – narzędzia ewaluacyjne

Ankieta CAWI dla beneficjentów oferty szkoleniowo-warsztatowej i sieciująco-integracyjnej

Droży Państwo!

Uprzejmie prosimy o wypełnienie poniższej ankiety zawierającej pytania na temat szkoleń, które są realizowane jest w ramach projektu Podlaski Pomost Kultury 2019 (Bardzo Młoda Kultura). Zebranie Państwa opinii pozwoli nam na przeprowadzenie ewaluacji, a tym samym podniesienie jakości kolejnych etapów projektu. Informujemy, że ankieta ma charakter anonimowy i poufny. Dane z badania będą wykorzystane jedynie w zbiorczych opracowaniach statystycznych.

P1. Jakiego wsparcia oczekiwał/a Pan/i ze strony Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury? Proszę wybrać jedną, najlepiej pasującą odpowiedź.

1. Chciałem/am zdobyć konkretną wiedzę, potrzebowałem/am konkretnych informacji
2. Chciałem/am zdobyć konkretne umiejętności, potrzebowałem przeciwiczyć coś w praktyce
3. Chciałem/am rozwiązać problemy w mojej instytucji, organizacji, potrzebowałem/am podejścia kompleksowego
4. Byłem/am ogólnie zainteresowany/a tym tematem

P2. Czy Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury udzielił Panu/i wsparcia jakiego Pan/i oczekiwał/a? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Ani tak, ani nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
99. Nie oczekiwałem żadnego wsparcia

P3. W jakim szkoleniu Pan/i uczestniczył/a?

1. KWIATY POLSKIE Z FOAMIRANU – 24.09.2019 r.
2. JUTRO ZACZYNA SIĘ WCZORAJ - 02.10.2019 r.

3. JAK WYJŚĆ POZA KOLEKCJĘ. PRACA Z DAWNYMI PRZEDMIOTAMI, STARYMI FOTOGRAFIAMI
- 10.10.2019 r.
4. BRAINSTORMING, JAKO TECHNIKA WYDOBYWANIA KREATYWNYCH POMYSŁÓW
- 11.10.2019 r.
5. EMPATIA– JAK SIĘ JEJ NAUCZYĆ I WYKORZYSTAĆ DO DOSTOSOWANIA SWOJEJ DZIAŁALNOŚCI DO POTRZEB ODBIORCÓW - 12.10.2019 r.
6. CZY LOKALNOŚĆ JEST CIEKAWA? Wersja I - 14.10.2019 r.
7. NARZĘDZIA CYFROWE DO TWORZENIA MULTIMEDIÓW I PROMOCJI KULTURY - 14.10.2019 r.
8. CZY LOKALNOŚĆ JEST CIEKAWA? Wersja II - 15.10.2019 r.
9. NOWE TECHNOLOGIE W TWORZENIU OFERTY EDUKACYJNEJ INSTYTUCJI KULTURY - 15.10.2019 r.
10. WARSZTAT O PROWADZENIU WARSZTATU? METODY WARSZTATOWE KROK PO KROKU – JAK I PO CO? - 18.10.2019 r.
11. JAK ZACIEKAWIĆ MŁODZIEŻ LOKALNOŚCIĄ I ZAANGAŻOWAĆ JĄ W DZIAŁANIE - 19.10.2019 r.
12. JAK PROMOWAĆ SWOJĄ OKOLICĘ ZA POMOCĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO - 22.10.2019 r.

P4. W jakim stopniu wzrosła Pana/i wiedza w temacie, którego dotyczyło szkolenie?
Proszę wybrać jedną odpowiedź.

1. Nie wzrosła
2. Wzrosła w małym stopniu
3. Wzrosła w średnim stopniu
4. Wzrosła w dużym stopniu
5. Wzrosła w bardzo dużym stopniu
99. Trudno powiedzieć

P5. W jakim stopniu wzrosły Pana/i kompetencje w temacie, którego dotyczyło szkolenie? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

1. Nie wzrosły
2. Wzrosły w małym stopniu

- 3. Wzrosły w średnim stopniu
- 4. Wzrosły w dużym stopniu
- 5. Wzrosły w bardzo dużym stopniu
- 99. Trudno powiedzieć

P6. Jakie umiejętności/ kompetencje zdobył/a Pan/i podczas szkolenia? Proszę opisać.

P7. Prosimy wybrać najlepsze dla Pana/i rozwiązanie w zakresie korzystania ze wsparcia Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w kolejnych latach: Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1. Wybieram pojedyncze szkolenia o różnej tematyce z oferty WOAK, według tego, co mnie interesuje.
- 2. Chcę uczestniczyć w cyklu szkoleniowym organizowanym przez WOAK na temat edukacji kulturowej.

P8. Czy czuje się Pan/i członkiem sieci współpracy w projekcie Podlaski Pomost Kultury (BMK) w Pana/i województwie? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1. Tak *(Proszę przejść do P9)*
- 2. Nie *(Proszę przejść do P10)*
- 99. Trudno powiedzieć *(Proszę przejść do P10)*

P9. Jakie są Pana/i zdaniem korzyści z bycia członkiem sieci? Proszę opisać swoimi słowami.

P10. Czy poza projektem Podlaski Pomost Kultury (BMK) współpracuje Pan/i z innymi osobami lub instytucjami, organizacjami z zakresu kultury/oświaty? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1. Tak *(Proszę przejść do P11)*
- 2. Nie *(Proszę przejść do P12)*
- 99. Trudno powiedzieć *(Proszę przejść do P12)*

P11. Z Jakimi osobami lub instytucjami, organizacjami? Proszę opisać.

P12. Proszę odnieść się do następujących zdań w zakresie współpracy sektora kultury i sektora oświaty:

	Zdecydowanie się nie zgadzam (1)	Raczej się nie zgadzam (2)	Trudno powiedzieć (3)	Raczej się zgadzam (4)
P12.1 Współpraca obu sektorów jest niemożliwa, gdyż obie strony nie mają wspólnych interesów				

P12.2 Współpraca obu sektorów jest konieczna, gdyż pracujemy dla tej samej grupy (dzieci i młodzieży)					
P12.3 Nauczyciele nie podejmują współpracy z placówkami kultury					
P12.4 Placówki kultury nie podejmują współpracy z nauczycielami					
P12.5 Edukacja kulturowa może w doskonały sposób wspierać działania wychowawcze w szkołach					
P12.6 Szkoła może być dobrą przestrzenią do rozwijania edukacji kulturowej.					
P12.7 Brakuje miejsc, gdzie nauczyciele i animatorzy kultury mogą się poznać.					
P12.8 BMK nie ma atrakcyjnej oferty z punktu widzenia nauczycieli					
P12.9 BMK nie ma atrakcyjnej oferty z punktu widzenia animatorów kultury					

P13. Jakie miejsce w Pana/i działalności zajmuje edukacja kulturowa lub animacja kultury? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

1. To główny rodzaj mojej działalności
2. To jeden z kilku ważnych rodzajów mojej działalności
3. To dodatkowy, uzupełniający rodzaj działalności
4. To incydentalny rodzaj działalności
5. To nieistotny dla mnie rodzaj działalności
99. Trudno powiedzieć

P14. Nabytą na tym szkoleniu wiedzę i/lub kompetencje wykorzystam do: Proszę wybrać kilka odpowiedzi (minimum jedną).

1. Poszerzenia oferty zajęć w mojej placówce
2. Poszukania partnera w mojej społeczności, by zaproponować nowe działanie
3. Stworzenia nowego działania dla dzieci i młodzieży
4. Wykorzystam w inny sposób, jaki?

99. Trudno powiedzieć

Metryczka

M1. Płeć:

1. Kobieta
2. Mężczyzna

M2. Do którego sektora jest Panu/i najbliższym w ramach współpracy w BMK? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

1. Sektor kultury
2. Sektor oświaty
3. Sektor pozarządowy
4. Niezależny aktywista
99. Trudno powiedzieć

M3. Czy brał/a Pan/i udział w poprzedniej edycji projektu Podlaski Pomost Kultury (Programu BMK 2016-2018)?

1. Tak
2. Nie

M4. Czy złożył/a Pan/i projekt w konkursie z tym roku?

1. Tak
2. Nie

Scenariusz wywiadu TDI z dla beneficjentów oferty szkoleniowo-warsztatowej i sieciująco-integracyjnej organizowanych w Programie BMK.

1. Skąd się Pan/i dowiedziała o ofercie szkoleniowej Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury?
2. Z jakiego wsparcia Pan/i skorzystała?
3. W jakim stopniu to co było na szkoleniu było pomocne:
 - a. Dla Pana/i rozwoju zawodowego
 - b. Dla rozwoju Pana/i instytucji
 - c. Dla tego, żeby napisać dobry projekt z edukacji kulturowej?
4. Które elementy wiedzy czy jakie kompetencje, umiejętności może Pan/i wykorzystać w swojej aktualnej pracy?
5. W czym jeszcze Operator mógłby Państwa wesprzeć w kolejnych latach?
6. Czy wie Pan/i jak współpracować z partnerami z sektora edukacji/kultury? Na co warto zwracać w tej współpracy uwagę?

Porozmawiajmy teraz o sieci, która jest jednym z istotnych elementów Programu Bardzo Młoda Kultura:

7. Czy w Pana/i opinii istnieje regionalna sieć BMK?
8. Czy Pan/i jest członkiem regionalnej sieci BMK? A kto jeszcze jest jej członkiem?
9. Jeśli tak, czym jest dla Pana/i ta sieć, na czym polega? Co sprawia, że czuje się Pan/i członkiem sieci?
Jeśli nie, Kiedy by się Pan/i poczuła członkiem sieci – co musiałoby się stać?
10. Czego Pan/i oczekuje od regionalnej sieci BMK – w czym mogłaby Panu/i pomagać?
11. Czy zna Pan/i realizatorów projektów z lat ubiegłych? Co Pana/i zdaniem można robić z tymi, którzy w ubiegłych latach zrealizowali projekty z edukacji kulturowej w ramach BMK? Jak ich włączać do tej sieci? Czy to jest potrzebne?
12. Kto powinien dbać o regionalną sieć BMK?

Porozmawiajmy teraz o współpracy sektora kultury i oświaty:

13. Czy współpraca tych sektorów jest łatwa czy trudna? Dlaczego?
14. Co należy wiedzieć o drugim sektorze, by dobrze z nim współpracować?
15. Z kim najlepiej się Panu/i współpracuje w swojej społeczności lokalnej? Z kim warto tworzyć partnerstwa?

Ankieta wydzieranka dla bezpośrednich odbiorców projektów regrantingowych (12+)

P1. Jakie było Twoje początkowe nastawienie do projektu?

1. Bardzo pozytywnie
2. Pozytywnie
3. Średnio
4. Negatywnie
5. Bardzo negatywnie

P2. Jak oceniasz realizację projektu BMK?

1. Bardzo pozytywnie
2. Pozytywnie
3. Średnio
4. Negatywnie
5. Bardzo negatywnie

P3. Dzięki temu projektowi... Wskaż wszystkie prawdziwe odpowiedzi.

1. Jestem bardziej kreatywny
2. Lepiej współpracuję z innymi
3. Mam większe zaufanie do innych
4. Umiem działać niestandardowo
5. Umiem lepiej porozumieć się z innymi
6. Umiem więcej z zakresu obsługi mediów
7. Żadna z tych odpowiedzi mi nie pasuje

P4. Co Ci się najbardziej podobało w projekcie?

1. Miałem wpływ na to co się działo

2. Lepiej rozumiem siebie
3. Poznałem nowych ludzi
4. Mam radość z samodzielnego tworzenia
5. Lepiej poznałem swoje otoczenie, miejscowość

P6. Wiek: 12-15 / 16-19 / 20-26 / 27-35/ 36-50 / 51-60 / 61 i więcej

P7. Płeć: mężczyzna/ kobieta

**Sesja plakatowa – warsztat dla bezpośrednich odbiorców projektów regrantingowych
(niezależnie od wieku, także dla dzieci)**

Instrukcja:

2. Podczas ostatniego spotkania z uczestnikami projektu, rozwieszamy 4-5 wydrukowanych plakatów na ścianach pomieszczenia, dajemy uczestnikom kolorowe post-ity i prosimy, by każdy odniósł się do każdego plakatu pisząc na karteczkach swoje refleksje i przyklejając je.

Plakaty jako wagoniki _ BMK „pociąg do wiedzy”

- a. 1 plakat – 1 wagon umiejętności Co zabieracie po projekcie ze sobą? Czego się dowiedzieliście?
 - b. 2 plakat – 2 wagon ludzie – Kogo poznaliście dzięki projektowi? Kim są te osoby? Czy to dorośli czy rówieśnicy?
 - c. 3 plakat – 3 wagon produkty - Co umiałbym/ mógłbym zrobić sam jeszcze raz po projekcie?
 - d. 4 plakat - 4 wagon to plany/marzenia – Jaki projekt powinien być kolejny projekt? O czym? Co chciałbyś w nim robić?
3. Po 15 minutach takiej pracy swobodnej proponujemy usiąść w kręgu i podsumować po kolei każdy z plakatów. Młodzież należy zachęcić, by komentowała to co widza na plakatach. Te komentarze osoba prowadząca spotkanie powinna sobie

zanotować lub nagrać na dyktafon.

4. Na zakończenie spotkania rozdajemy uczestnikom ankietę wydzierankę, zbieramy ją anonimowo.
5. Dane przekazujemy badaczowi w formie sprawozdania.
6. Ankiety wydzieranki są przekazane w formie bazy.

Scenariusz wywiadu TDI z realizatorem projektu

Porozmawiajmy na początku o realizacji projektu:

1. Skąd wziął się pomysł na ten projekt?
2. Jak założenia, które były na początku udało się zrealizować? W jakim stopniu? Co się nie sprawdziło?
3. Kto był aktywnym uczestnikiem, kto pomógł w realizacji projektu?
4. Jaka była rola Operatora w projekcie – czy wie Pan/i dlaczego akurat ten projekt został wybrany? Co było ważnego w Pana/i wniosku co przekonało komisję?

Porozmawiajmy teraz o uczestnikach, odbiorcach Pana/i projektu:

5. Jacy odbiorcy wzięli udział w projekcie – ile było dzieci/młodzieży/dorosłych/seniorów innych?
6. Co było najważniejsze dla dzieci i młodzieży? A co było ważne dla innych odbiorców?
7. Co stanowiło dla nich wyzwanie?
8. A czego Pana/i zdaniem nauczyli się dzięki projektowi – jakie kompetencje mogli poćwiczyć w tym projekcie?
9. Co zrobiłby/aby Pan/i inaczej w kolejnym roku, gdyby był realizowany projekt?

Porozmawiajmy na koniec o potencjalnej trwałości Pana/i projektu::

10. Czy jest szansa na to, że ten projekt zostanie w Pana/i miejscowości/lokalnym środowisku i coś zmieni – że będzie kontynuowany?
11. Jakimi Pana zdaniem są szanse na dalszy rozwój tego typu działań, jak w Pana/i

projekcie – w skali województwa?